

ФІНАНСОВІ ТА ТРУДОВІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

Чорний Р.С., к.е.н., доцент, декан факультету
Румянцева Г.І., к.е.н., доцент кафедри фінансів
Потинський М.Л., к.е.н., старший викладач
кафедри економіки та обліку господарської
діяльності Нововолинський факультет
Тернопільського національного економічного
університету

Постановка проблеми у загальному вигляді. Глибока трансформація соціально-економічних процесів в Україні, наявність значної кількості регіональних проблем, що гальмують процес економічного зростання як в регіонах, так і в Україні в цілому, актуалізують необхідність підвищення ефективності державної регіональної політики.

Важливість даної проблеми посилюється також відсутністю уваги з боку держави до трудового потенціалу як до ключового елемента суспільного виробництва. Отже, останнім часом регіональна проблема виросла в одну з найбільш гострих проблем суспільного розвитку в Україні.

Відтак, **метою даної публікації** є розкриття сутності і структури економічного потенціалу регіону та визначення рівня ефективності використання трудового та фінансового потенціалів в якості чинників економічного зростання регіону на прикладі Волинської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-економічний розвиток регіону значною мірою залежить від величини та ефективності використання наявного на даній території економічного потенціалу (ЕП). Нами структура економічного потенціалу регіону розглядається як система, що складається з підсистем інноваційного, природно-ресурсного, інвестиційного, фінансового і трудового потенціалів, кожний із яких характеризується кількісним і якісним станом відповідних видів економічних ресурсів.

Так, за наявності усіх складових підсистем ЕП регіону та рівня їх використання досягнуто певних результатів. Це підкреслюється позитивною динамікою узагальнюючого показника розвитку економіки регіону, зокрема: валової доданої вартості, починаючи з 1996 року. Найбільший приріст ВДВ відбувся у 2001 році, у 2004, 2007 і 2009 роках (відповідно на: 18.4%, 22,0%, 13,1% і 6,5% [5;6].

При цьому, слід підкреслити, що підвищення рівня ефективності використання трудового, інвестиційного, фінансового та інших потенціалів сприяли б додатковому приросту ВДВ в регіоні.

Аналіз стану соціально-економічного розвитку регіону показав, що однією із гострих регіональних проблем, як і України в цілому, є погіршення кількісних і якісних характеристик трудового потенціалу, а саме: упродовж останніх 10 років відбулося скорочення трудового потенціалу регіону на 67,5 тисяч осіб, або: на 12,5%. При цьому недостатньо приділяється уваги

підвищенню рівня економічної активності населення, що перебуває на рівні значення, віднесеного до середнього, тобто: 45,6%. Структуру трудового потенціалу області формують: самозайняті, працівники за наймом, роботодавці, безробітні.

Водночас трудовий потенціал м. Нововолинська можна охарактеризувати такими даними:

- упродовж 2000 – 2009 років відстежено зменшення середньорічної кількості найманих працівників з 16,5 тис. осіб до 12,8 тис. осіб, тобто на 3,7 тис. осіб, або: на 22,4% [5]. Тенденцію зменшення середньорічної кількості найманих працівників відстежено у всіх районах і містах області, крім обласного центру – м. Луцьк. [5].

Значної уваги потребує вирішення питань щодо скорочення міграції, гальмування процесу зменшення чисельності населення, у тому числі за рахунок зниження смертності, підвищення народжуваності, продовження тривалості життя, зниження рівня захворюваності, що є прямою втратою трудового потенціалу [2].

Разом з тим, слід наголосити, що пріоритетами при підборі кадрів повинні стати професійні та інтелектуальні здібності, що здатні забезпечити виробництво споживних вартостей у трудовій діяльності в даний час і в перспективі.

Водночас, фінансовий потенціал Волинської області характеризується низьким рівнем, тобто за рахунок власних джерел область фінансується лише на 57,3%, а решта – за рахунок міжбюджетних трансфертів, тобто дотацій та субвенцій [5]. Отже, гостро постає проблема пошуку додаткових джерел фінансування, передбачених чинним законодавством України.

При цьому, слід зазначити, що основним бюджетоутворюючим платежем упродовж 10 років залишається податок на доходи фізичних осіб, обсяг якого у загальній сумі надходжень склав 79% [5].

Спираючись на результати дослідження нами пропонується механізм забезпечення фінансової спроможності соціально-економічного розвитку регіону, який передбачає:

- концентрацію на регіональному рівні обсягу податкових надходжень, зібраних на території регіону, у тій частині, що у вигляді трансфертів повертається на територію регіону, що дозволить уникнути зустрічного руху коштів;

- посилення контролю за їх використанням.

За інтегральними оцінками науковців [1] щодо ефективності використання економічного потенціалу регіону Волинську область віднесено до другої групи регіонів, що характеризуються середнім рівнем його використання. Рівень використання складових економічного потенціалу можна характеризувати так: інвестиційний – високий, а природно-ресурсний, виробничий, трудовий, інноваційний – середній [1].

Висновки. Підсумовуючи усе вище наведене, слід зазначити, що на економічне зростання області впливають усі складові економічного потенціалу,

оскільки економічне зростання регіону – складне й масштабне завдання. Хочемо також наголосити, що ми торкнулись лише окремих аспектів регіонального зростання. Потребують подальших наукових розвідок шляхи оптимізації складових економічного потенціалу регіону.

Список використаних джерел

1. Давискіба К.В. Економічний потенціал регіону та його ефективне використання в умовах ринкової трансформації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка»/К.В. Давискіба. – Харків, 2005. – 20,[1]с.
2. Заюков І.В. Оцінювання прямих втрат трудового потенціалу України в умовах демографічної кризи/Заюков І.В. // Бизнесинформ. – 2009. - №4(1). – с. 56-58.
3. Камінська І.М. Механізми забезпечення фінансової спроможності регіону/Камінська І.М. // Економіка і регіон: наук. вісник Полтавського НТУ ім. Ю. Кондратюка. – Полтава, 2006. - №2(9). – с. 59-62.
4. Мостовенко Н.А., Левчук В.Ю. Чинники, що перешкоджають формуванню й використанню інноваційного потенціалу Волинської області [Електронний ресурс]/Н.А. Мостовенко, В.Ю. Левчук // Економіка – 2010. – С.15-17. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/30_NNM_2010/Economics/72992.doc.htm.
5. Статистичний щорічник. Волинь – 2009 ГУС у Волинській області – Луцьк, 2010. – 560с.
6. Стратегія соціально-економічного розвитку Волинської області на 2004 – 2014 роки – Луцьк, 2004. – 145с.
7. Шевченко О.В. Інвестиційна активність регіонів України: вплив на економічне зростання//Стратегічні пріоритети. – 2009. - №1(10). – С. 175-181.